

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ КОРАБЛЕБУДУВАННЯ
імені адмірала Макарова
МАШИНОБУДІВНИЙ НАВЧАЛЬНО-НАУКОВИЙ ІНСТИТУТ
КАФЕДРА ТУРБІН

ЗАТВЕРДЖЕНО

Проректор з науково-педагогічної роботи

 Сергій СЛОБОДЯН

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Program of the Discipline

**Раціональні та екологічно чисті методи перетворення енергії
RATIONAL AND ENVIRONMENTALLY FRIENDLY METHODS OF
ENERGY CONVERSION**

рівень вищої освіти: третій (освітньо-науковий)

тип дисципліни: обов'язкова

мова(и) викладання: українська

Робоча програма навчальної дисципліни «Раціональні та екологічно чисті методи перетворення енергії» є однією із складових комплексної підготовки фахівців галузі знань G Інженерія, виробництво та будівництво спеціальності G11 Машинобудування спеціалізації G11.02 Двигуни та енергетичні установки освітньо-наукової програми «Енергетичне машинобудування».

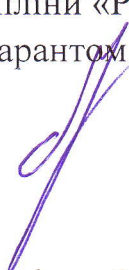
«01» 09 2025 року. – 16 с.

Розробник:

Сербін С.І., професор кафедри турбін, д-р техн. наук, професор.

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Раціональні та екологічно чисті методи перетворення енергії» узгоджено з гарантом освітньої програми.

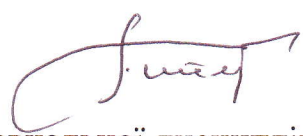
Гарант освітньої програми
д-р техн. наук, професор

 Сергій СЕРБІН

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Раціональні та екологічно чисті методи перетворення енергії» розглянуто на засіданні кафедри турбін.

Протокол № 3 від «11» 04 2025 р.

Завідувач кафедри

 Володимир ПАТЛАЙЧУК

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Раціональні та екологічно чисті методи перетворення енергії» розглянуто Навчально-методичною радою Машинобудівного навчально-наукового інституту.

Протокол № 3 від «14» 04 2025 р.

Голова

 Сергій СЕРБІН

Проект робочої програми навчальної дисципліни «Раціональні та екологічно чисті методи перетворення енергії» погоджено з навчальним відділом.

Начальник відділу

 Андрій ЛАБАРТКАВА

Робоча програма навчальної дисципліни «Раціональні та екологічно чисті методи перетворення енергії» затверджена Навчально-методичною радою НУК.

Протокол № 4 від «23» 04 2025 р.

Голова НМР НУК

 Сергій СЛОБОДЯН

Зміст

Вступ	4
1. Опис навчальної дисципліни	5
2. Мета вивчення навчальної дисципліни	5
3. Передумови для вивчення дисципліни	6
4. Очікувані результати навчання	6
5. Програма навчальної дисципліни	6
6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування	11
7. Форми поточного та підсумкового контролю	12
8. Критерії оцінювання результатів навчання	13
9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна	14
10. Рекомендовані джерела інформації	15

ВСТУП

Анотація

Дисципліна спрямована на одержання базових знань з конструкції та принципу дії енергетичних установок, які використовують сучасні ефективні та екологічно чисті методи генерації енергії; вивчення теоретичних основ та вироблення практичних навичок у проєктуванні та експлуатації подібних об'єктів.

Дисципліна повинна надати студентам глибинні професійні знання щодо теоретичних засад, які лежать в основі сучасних методів екологічно чистої генерації енергії; виробити у студентів здатність до реалізації цих знань у своїй науковій та практичній роботі.

Внаслідок вивчення дисципліни студент ознайомиться з сутністю використовуваних та перспективних методів генерації енергії, які засновані на нетрадиційних та відновлюваних джерелах енергії; із шляхами реалізації їх при вирішенні наукових завдань проєктування та виробництва.

Ключові слова: нетрадиційні джерела енергії, відновлювані джерела енергії, геліоенергетика, вітроенергетика, біоенергетика, геотермальна енергетика.

Abstract

The discipline is aimed at obtaining basic knowledge of the design and principle of operation of power plants that use modern efficient and environmentally friendly methods of energy generation; study of theoretical bases and development of practical skills in performance of calculations of similar objects.

The course should provide students with in-depth professional knowledge of the theoretical foundations that underlie modern methods of environmentally friendly energy generation; to develop students' ability to implement this knowledge in their scientific and practical work.

As a result of studying the discipline, the student will get acquainted with the essence of the used and promising methods of energy generation, which are based on renewable energy sources; with ways to implement them in solving scientific problems of design and production.

Keywords: unconventional energy sources, renewable energy sources, solar energy, wind energy, bioenergy, geothermal energy.

1. Опис навчальної дисципліни

Найменування показників	Галузь знань, спеціальність (освітня програма), освітній рівень	Характеристика навчальної дисципліни	
		Денна форма навчання	Заочна форма навчання
Кількість кредитів – 6	Газузь знань: G Інженерія, виробництво та будівництво Спеціальність: G11 Машинобудування Спеціалізація: G11.02 Двигуни та енергетичні установки Освітня програма: «Енергетичне машинобудування»	Обов'язкова	
Модулів – 1		Рік підготовки:	
Змістових модулів – 2		2-й	2-й
Електронна адреса РПНД на сайті Університету: https://surl.li/gsojmm		Семестр:	
Загальна кількість годин – 180		3-й	3-й
Тижневих годин для денної форми навчання: аудиторних – 5; самостійної роботи студента – 7.	Освітній рівень: третій (освітньо-науковий)	Лекції	
		45 год	20 год
		Практичні заняття	
		30 год	10 год
		Самостійна робота	
		105 год	150 год
		Індивідуальні завдання	
		–	–
Вид контролю: екзамен			
Форма контролю: комбінована			

2. Мета вивчення навчальної дисципліни

Метою вивчення навчальної дисципліни «Раціональні та екологічно чисті методи перетворення енергії» є формування у студентів відповідно до освітньо-наукової програми таких **компетентностей**:

- ЗК02. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.
- СК01. Здатність виконувати оригінальні дослідження, досягати наукових результатів, які створюють нові знання у сфері енергетичного машинобудування та дотичних до неї міждисциплінарних напрямках і можуть бути опубліковані у провідних наукових виданнях з енергетичного машинобудування та суміжних галузей.

- СК08. Здатність використовувати новітні досягнення сучасної науки і передових технологій в наукових дослідженнях.

3. Передумови для вивчення дисципліни

Передумовою для вивчення дисципліни є освоєння матеріалу дисциплін:

- «Методологія наукових досліджень та педагогічної діяльності»;
- «Актуальні проблеми енергетичного машинобудування»;
- «Удосконалення характеристик енергетичних апаратів і машин».

4. Очікувані результати навчання

Вивчення навчальної дисципліни передбачає формування та розвиток у студентів таких **програмних результатів навчання**:

- РН01. Мати передові концептуальні та методологічні знання з енергетичного машинобудування і на межі предметних галузей, а також дослідницькі навички, достатні для проведення наукових і прикладних досліджень на рівні останніх світових досягнень, отримання нових знань та/або здійснення інновацій.
- РН03. Формулювати і перевіряти гіпотези; використовувати для обґрунтування висновків належні докази, зокрема, результати теоретичного аналізу, експериментальних досліджень і математичного та/або комп'ютерного моделювання, наявні літературні дані.
- РН08. Глибоко розуміти сучасні проблеми науково-технічного розвитку науки і техніки враховуючи світові досягнення в галузях енергетики та енергетичного машинобудування з урахуванням техніко-економічних і екологічних напрямів, знати і застосовувати сучасні технології енерго- та ресурсозбереження.

5. Програма навчальної дисципліни

Змістовий модуль 1. Енергетика світу та України. Нетрадиційні джерела енергії

Тема 1. Енергетика світу [1, с. 167-189], [4, с. 127-145].

Тема 2. Минуле і сучасний стан енергетики України. Перспективи розвитку енергетики України [1, с. 30-46], [4, с. 139-182].

Тема 3. Вплив електростанцій, промисловості та транспортно-дорожнього комплексу на довкілля. [4, с. 77-92].

Тема 4. Результати впливу енергетики на довкілля. Забруднення атмосфери. Особливості дії різних газів і випарених рідин. Зміна структури атмосфери. Кислотні дощі. Парниковий ефект. Теплове забруднення. Забруднення водойм. Радіоактивне забруднення [4, с. 47-68].

Тема 5. Класифікація та перспективи використання нетрадиційних джерел енергії. Джерела прямого перетворення різних видів енергії в електричну [1, с. 125-146], [4, с. 91-123].

Тема 6. Нетрадиційні види палива. Воднева енергетика. Використання метану вугільних шахт, синтез-газу та газу зі сміттєвих звалищ [4, с. 21-43], [5, с. 111-130].

Тема 7. Вторинні енергетичні ресурси. Шляхи їх використання [4, с. 57-69], [5, с. 48-80].

Змістовий модуль 2. Відновлювані джерела енергії

Тема 8. Поняття та класифікація відновлюваних джерел енергії. Розвиток відновлюваних джерел енергії у світі та Україні [1, с. 70-89], [2, с. 98-127].

Тема 9. Пряме використання енергії Сонця. Сонячна теплоенергетика. Екологічні та економічні аспекти геліоенергетики. Розвиток геліоенергетики у світі та Україні [2, с. 222-245], [4, с. 27-44].

Тема 10. Види вітроустановок та їх характеристика. Екологічні та економічні аспекти вітроустановок. Розвиток вітроенергетики у світі та Україні [4, с. 44-68], [5, с. 80-104].

Тема 11. Біоенергетика. Її екологічні та економічні аспекти. Розвиток біоенергетики у світі та Україні [2, с. 49-77], [5, с. 178-215].

Тема 12. Геотермальна енергетика. Її екологічні та економічні аспекти. Досвід експлуатації геотермальних станцій [2, с. 121-140], [6, с. 46-67].

Тема 13. Використання енергії довкілля. Види теплових насосів. Використання енергії довкілля у світі та Україні [1, с. 67-78], [3, с. 23-80].

Тема 14. Мала гідроенергетика. Конструктивні види малих гідроелектростанцій. Енергія морів та океанів [7, с. 146-167].

Тема 15. Комбіноване використання відновлюваних джерел та акумуляторів енергії [5, с. 228-289].

Тематичний план навчальної дисципліни

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пр.	лаб	с.р.		л	пр.	лаб	с.р.
Змістовий модуль 1. Енергетика світу та України. Нетрадиційні джерела енергії										
Тема 1. Енергетика світу.	8	2	2	–	4	8	1	1	–	6
Тема 2. Минуле і сучасний стан енергетики України. Перспективи розвитку енергетики України.	8	2	2	–	4	8	1	1	–	6
Тема 3. Вплив електростанцій, промисловості та транспортно-дорожнього комплексу на довкілля.	9	2	2	–	5	9	1	–	–	8
Тема 4. Результати впливу енергетики на довкілля. Забруднення атмосфери. Особливості дії різних газів і випарених рідин. Зміна структури атмосфери. Кислотні дощі. Парниковий ефект. Теплове забруднення. Забруднення водойм. Радіоактивне забруднення.	9	2	2	–	5	9	1	1	–	7
Тема 5. Класифікація та перспективи використання нетрадиційних джерел енергії. Джерела прямого перетворення різних видів енергії в електричну.	9	2	2	–	5	9	1	1	–	7
Тема 6. Нетрадиційні види палива. Воднева енергетика. Використання метану вугільних шахт, синтез-газу та газу зі смітєвих звалищ.	9	2	2	–	5	9	1	–	–	8
Тема 7. Вторинні енергетичні ресурси. Шляхи їх використання.	8	2	2	–	4	8	1	1	–	6
Разом за змістовим модулем 1	60	14	14	–	32	60	7	5	–	48
Змістовий модуль 2. Відновлювані джерела енергії										
Тема 8. Поняття та класифікація відновлюваних джерел енергії. Розвиток відновлюваних джерел енергії у світі та Україні.	15	2	2	–	11	15	1	1	–	13
Тема 9. Пряме використання енергії Сонця. Сонячна теплоенергетика. Екологічні та економічні аспекти геліоенергетики. Розвиток геліоенергетики у світі та Україні.	15	4	2	–	9	15	2	–	–	13

Назви змістових модулів і тем	Кількість годин									
	денна форма					заочна форма				
	усього	у тому числі				усього	у тому числі			
		л	пр.	лаб	с.р.		л	пр.	лаб	с.р.
Тема 10. Види вітроустановок та їх характеристика. Екологічні та економічні аспекти вітроустановок. Розвиток вітроенергетики у світі та Україні.	15	5	2	–	8	15	2	1	–	12
Тема 11. Біоенергетика. Її екологічні та економічні аспекти. Розвиток біоенергетики у світі та Україні.	15	4	2	–	9	15	2	1	–	12
Тема 12. Геотермальна енергетика. Її екологічні та економічні аспекти. Досвід експлуатації геотермальних станцій.	15	4	2	–	9	15	1	–	–	14
Тема 13. Використання енергії довкілля. Види теплових насосів. Використання енергії довкілля у світі та Україні.	15	4	2	–	9	15	2	1	–	12
Тема 14. Мала гідроенергетика. Конструктивні види малих гідроелектростанцій. Енергія морів та океанів.	15	4	2	–	9	15	2	1	–	12
Тема 15. Комбіноване використання відновлюваних джерел та акумуляторів енергії.	15	4	2	–	9	15	1	–	–	14
Разом за змістовим модулем 2	120	31	16	–	73	120	13	5	–	102
Усього годин	180	45	30	–	105	180	20	10	–	150

Теми практичних занять

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Аналіз існуючих способів перетворення енергії.	2	1
2	Сучасний стан енергетики України.	2	1
3	Аналіз впливу енергетики на довкілля.	2	–
4	Вплив антропогенної діяльності на розвиток парникового ефекту.	2	1
5	Особливості конструкції і застосування джерел прямого перетворення різних видів енергії в електричну.	2	1

№ з/п	Назва теми	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
6	Особливості використання нетрадиційних видів палива.	2	—
7	Шляхи використання вторинних енергетичних ресурсів.	2	1
8	Розвиток відновлюваних джерел енергії у світі та Україні.	2	1
9	Особливості конструкції і застосування фотоелектричних електростанцій (тип «PV») та електростанцій, що працюють на концентрованій сонячній енергії (тип «CSP»).	2	—
10	Особливості конструкції і експлуатації вітроустановок.	2	1
11	Особливості виробництва біологічних палив і використання їх в енергетиці.	2	1
12	Особливості конструкції і експлуатації геотермальних електростанцій на сухій парі і на насиченій парі.	2	—
13	Шляхи використання теплових насосів.	2	1
14	Конструктивні види малих гідроелектростанцій.	2	1
15	Комбінація відновлюваних джерел з акумуляторами енергії.	2	—
РАЗОМ		30	10

Розподіл часу самостійної роботи

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин	
		денна форма	заочна форма
1	Підготовка до лекцій	15	30
2	Підготовка до практичних занять	30	45
3	Підготовка реферату/аналітичного огляду	30	45
4	Підготовка до екзамену	30	30
РАЗОМ		105	150

6. Методи навчання, засоби діагностики результатів навчання та методи їх демонстрування

Набуття здобувачами компетенцій забезпечується через засвоєння навчального матеріалу у вигляді лекційних, практичних занять та самостійної роботи студентів.

Основними методами навчання з дисципліни є:

1. Пояснювально-ілюстративний метод, за допомогою повідомлення та засвоєння інформації на лекційних та практичних заняттях словесними й наочними засобами.

2. Проблемний метод, коли на практичних заняттях утворюються пошукові ситуації, розвивається активність, самостійність, творчі здібності здобувачів освіти.

Як наочний матеріал на лекціях застосовуються мультимедійні слайди та лекційні демонстрації.

З метою роз'яснення найбільш складних питань дисципліни та підвищення якості виконання завдань практичних робіт проводяться групові та індивідуальні консультації за розкладом кафедри.

Під час дистанційного навчання заняття проводяться в режимі відеоконференцій за допомогою онлайн-платформи Zoom.

Засобами оцінювання та методами демонстрування результатів навчання з дисципліни «Рациональні та екологічно чисті методи перетворення енергії» є:

- усні та письмові відповіді на практичних заняттях;
- підготовка реферату/аналітичного огляду;
- екзамен.

7. Форми поточного та підсумкового контролю

Досягнення студента оцінюються за 100-бальною системою Університету.

Підсумкова оцінка навчального курсу включає в себе оцінки з поточного контролю і оцінки заключного екзамену. У кожного компонента своя частка в загальній системі оцінок. У проміжних оцінках студент може набрати максимум **60 балів**. Під компонентом проміжних оцінок розуміються поточні оцінки протягом семестру (активність, участь в дискусіях; виконання завдань та інше).

Питома вага заключного екзамену в загальній системі оцінок – **40 балів**. Право здавати заключний екзамен надається студенту, якій з урахуванням отриманих балів проміжних оцінок і заключного екзамену може набрати разом не менше **60 балів**. Підсумкова оцінка навчального курсу є сумою проміжних оцінок і оцінки екзамену.

Поточний контроль проводиться на кожному практичному занятті та за результатами виконання завдань самостійної роботи. Він передбачає оцінювання теоретичної підготовки здобувачів вищої освіти із зазначеної теми (у тому числі, самостійно опрацьованого матеріалу) під час роботи на практичних заняттях.

Зарахування кредитів навчального курсу можливо тільки після досягнення результатів, запланованих РПНД, що виражається в одній з позитивних оцінок, передбачених чинним законодавством.

Форма контролю	Максимальна кількість балів	
	Денна форма	Заочна форма
Відповіді на практичних заняттях	15 x 2 бали = 30 балів	10 x 3 бали = 30 балів
Підготовка реферату/аналітичного огляду	1 x 30 балів = 30 балів	1 x 30 балів = 30 балів
Екзамен	1 x 40 балів = 40 балів	1 x 40 балів = 40 балів
Всього	100	100

Відповіді на практичних заняттях (у дужках для заочної форми)	Критерії оцінювання
2 (2-3)	Відповідь правильна, повна, логічна, містить аналіз, систематизацію, узагальнення, використані міжпредметні зв'язки, містить аргументовані висновки.
1 (1)	Відповідь частково правильна, містить неточності, недостатньо обґрунтована.
0 (0)	Студент не дає відповіді або відповідь містить значну кількість суттєвих помилок.
<i>Максимальна кількість балів за даною формою контролю становить 30 для денної та заочної форм навчання (відповідно 15 занять по 2 бали та 10 занять по 3 бали)</i>	

Підготовка реферату/аналітичного огляду	Критерії оцінювання
26-30	Зміст роботи відповідає обраній темі; наявність чітко сформульованої проблеми; адекватність формулювання об'єкта, предмета, мети та задач дослідження; наявність посилань на використану літературу та відповідність оформлення роботи стандарту; відповідність висновків меті та завданням дослідження. Робота виконувалась систематично та вчасно подана на перевірку науковому керівнику у відповідності із планом виконання.

Підготовка реферату/аналітичного огляду	Критерії оцінювання
21-25	Зміст роботи відповідає обраній темі; але має поверхневий аналіз, матеріал викладено непослідовно та необґрунтовано. Робота виконувалась не систематично та подана на перевірку науковому керівнику з порушенням плану виконання.
11-20	Студент відтворює значну частину теоретичного матеріалу, виявляє знання і розуміння основних положень і лише за допомогою викладача може виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
2-10	Студент виявляє знання і розуміння більшості положень, але лише за допомогою викладача може виправляти помилки, серед яких є значна кількість суттєвих.
0-1	Робота не носить дослідницького характеру, не має аналізу і не відповідає пред'являемим вимогам. У роботі немає висновків або вони носять декларативний характер.

Екзамен	Критерії оцінювання
36-40	Відповідь логічно побудована, студент чітко та стисло викладає матеріал, показує глибокі знання з питань білету, під час доповіді впевнено і докладно відповідає на поставлені запитання.
31-35	Студент спроможний чітко та стисло зробити доповідь, дає правильні відповіді на всі запитання, але не завжди упевнений в аргументації, чи не завжди коректно її формулює.
26-30	Студент спроможний чітко та стисло відповісти на питання білету, належно обґрунтовує матеріал, але допускає неточності у відповідях на запитання.
21-25	Студент спроможний чітко та стисло відповісти на питання білету, але допускає суттєві неточності у відповідях на запитання, не завжди належно обґрунтовує відповіді.
16-20	Студент невпорядковано дає відповіді на питання білету, намагається дати відповідь на поставлені запитання і робить спроби аргументувати свою позицію.
11-15	Студент невпорядковано дає відповіді на питання білету, робить спроби аргументувати свою позицію, надає неповні, поверхові, необґрунтовані відповіді на поставлені питання.
6-10	Студент демонструє задовільні знання з питань білету, але не може впевнено й чітко відповісти на додаткові запитання членів комісії, та належно обґрунтувати свою відповідь.
1-5	Студент невпорядковано дає відповіді на питання білету, не спроможний дати відповідь на запитання, відстоювати свою позицію.
0	Студент не дає відповіді на питання білету.

8. Критерії оцінювання результатів навчання

		Денне відділення		Заочне відділення	
		Вид роботи	Бали	Вид роботи	Бали
ЗМ1	T1	Практичне заняття №1	2	Практичне заняття №1	3
	T2	Практичне заняття №2	2	Практичне заняття №2	3
	T3	Практичне заняття №3	2	—	—
	T4	Практичне заняття №4	2	Практичне заняття №3	3
	T5	Практичне заняття №5	2	Практичне заняття №4	3
	T6	Практичне заняття №6	2	—	—
	T7	Практичне заняття №7	2	Практичне заняття №5	3
ЗМ2	T8	Практичне заняття №8	2	Практичне заняття №6	3
	T9	Практичне заняття №9	2	—	—
	T10	Практичне заняття №10	2	Практичне заняття №7	3
	T11	Практичне заняття №11	2	Практичне заняття №8	3
	T12	Практичне заняття №12	2	—	—
	T13	Практичне заняття №13	2	Практичне заняття №9	3
	T14	Практичне заняття №14	2	Практичне заняття №10	3
	T15	Практичне заняття №15	2	—	—
ЗМ1-ЗМ2		Підготовка реферату / аналітичного огляду	30	Підготовка реферату / аналітичного огляду	30
Підсумковий контроль		Екзамен	40	Екзамен	40
Сума			100		100

9. Інструменти, обладнання та програмне забезпечення, використання яких передбачає навчальна дисципліна

1. Мультимедійне обладнання.

10. Рекомендовані джерела інформації

Основна література

1. Альтернативні палива з біомаси / С.М. Уминський, В.П. Чучуй, С.В. Інютін. Одеса: ТЕС, 2014. 375 с.
2. Відновлювані джерела електричної енергії (аналіз, перспективи, проєкти) / І. О. Сінчук та ін. Кременчук: Вид-во ПП Щербатих О. В., 2013. 102 с.
3. Відновлювані джерела енергії (досвід Польщі для України): навч. посібник / Р. Титко, В. М. Калініченко. Варшава; Краків; Полтава: OWG, 2010. 530 с.
4. Енергетика: історія, сучасність і майбутнє / Бурячок Т.О. та ін. Київ: Фенікс, 2013. 391 с.
5. Нетрадиційні та відновлювані джерела енергії: підручник / С. О. Кудря та ін. Київ: НТУУ «КПІ», 2012. 492 с.
6. Сидоров В. І. Технології гідро- та вітроенергетики. Черкаси: Вертикаль, видавець Кандич С. Г., 2016. 166 с.
7. Сонячна енергетика: теорія та практика / Й. С. Мисак, О. Т. Возняк, О. С. Дацько, С. П. Шаповал; Нац. ун-т «Львівська політехніка». Львів: Вид-во Львів. політехніки, 2014. 340 с.

Допоміжна література

1. Атлас енергетичного потенціалу відновлюваних та нетрадиційних джерел енергії України / під ред. А. К. Шидловського. Київ: НАН України, 2001. 41 с.
2. Вітроенергетика та енергетична стратегія / О. Ф. Оніпко, Б. П. Коробко, В. М. Мханюк. Київ: УАН, Фенікс, 2008. 168 с.
3. Енергоефективність та відновлювані джерела енергії / під заг. ред. А. К. Шидловського. Київ: Українські енциклопедичні знання, 2007. 560 с.
4. Нетрадиційна енергетика: основи теорії і задачі: навч. посібник / Д. Л. Дудюк, С. С. Мазепа, Я. М. Гнатишин. Львів: Магнолія, 2008. 188 с.
5. Нетрадиційні та поновлювані джерела енергії: навч. посібник / О.І. Соловей, Ю.Г. Лега, В.П. Розен та ін. Черкаси: ЧДТУ, 2007. 484 с.
6. Організаційні та еколого-економічні засади використання відновлюваних енергоресурсів: монографія / А. В. Прокіп, В. С. Дудюк, Р. Б. Колісник. Львів: ЗУКЦ, 2015. 338 с.
7. Поновлювані джерела енергії: навч. посібник / за ред. С. І. Кукурудзи. Львів: ЛНУ ім. І.Франка, 2008. 248 с.

8. Розвиток ринку біопалив в Україні / Калетнік Г. М. Київ: Аграрна наука, 2008. 464 с.
9. Liu K., Chen D., Serbin S., Patlaichuk V. Gas Turbines Structural Properties, Operation Principles and Design Features. Springer Nature Singapore Pte Ltd. jointly published with Shanghai Scientific and Technical Publishers, 2023, 256 p.
10. Yang X., Yang Z., Wen H., Gorbov V., Mitienkova V., Serbin S. Alternative Fuels in Ship Power Plants. Springer Nature Singapore Pte Ltd. jointly published with Shanghai Scientific and Technical Publishers, 2021, 168 p.
11. Yang Z., Wen H., Yang X., Gorbov V., Mitienkova V., Serbin S. Marine Power Plant. Springer Nature Singapore Pte Ltd. jointly published with Shanghai Scientific and Technical Publishers, 2021, 335 p.

Інформаційні ресурси в Інтернет

1. Google Академія: пошукова система і некомерційна бібліометрична база даних, що індексує наукові публікації та наводить дані про їх цитування. URL: <https://scholar.google.com.ua/>.
2. Каталог нормативних документів України. URL: <http://csm.kiev.ua>.
3. Сайт International Energy Agency. URL: <https://www.iea.org/>.
4. Сайт World Nuclear Association. URL: <https://www.world-nuclear.org/>.
5. Сайт журналу "Збірник наукових праць Національного університету кораблебудування імені адмірала Макарова". URL: <http://znp.nuos.mk.ua/>.
6. Сайт журналу "Зелена енергетика". URL: <https://rea.org.ua/>.
7. Сайт журналу "Turbomachinery International". URL: <https://www.turbomachinerymag.com/>.
8. Сайт журналу "Power Technology". URL: <https://www.power-technology.com/?cf-view>.
9. Сайт журналу "Відновлювана енергетика". URL: <http://www.ive.org.ua/zhurnal.htm>.
10. Сайт журналу "ЕкоТехніка". URL: <http://ecotechnica.com.ua/>.
11. Сайт журналу "Renewable Energy Focus". URL: <http://www.renewableenergyfocus.com/>.
12. Сайт журналу "Renewable Energy World". URL: <https://www.renewableenergyworld.com/rea/home>.
13. Сайт журналу "Renewable & Sustainable Energy Reviews". URL: <https://www.journals.elsevier.com/renewable-and-sustainable-energy-reviews/>.
14. Сайт журналу "Alternative Energy Retailer". URL: <https://www.aer-online.com/>.
15. Сайт журналу "Home Power". URL: <https://www.homepower.com/>.